

El Grup 62 inclourà diverses editorials dels grups Planeta i Enciclopèdia.

Planeta i 62 tenen tots els números

La compra del Grup 62 per part de Planeta i Enciclopèdia Catalana deixa la majoria dels premis literaris en català en mans del nou grup. En el pitjor dels casos, podria implicar l'extensió d'un únic model de premi, un fet que empobriria el panorama de les lletres catalanes.

La concentració empresarial en el món editorial del Principat s'ha intensificat encara més aquest estiu amb l'operació de compra d'un 60% del Grup 62 per part del Grup Planeta (que s'ha quedat un 30% de les accions) i Enciclopèdia Catalana (l'altre 30%). Fa més d'un any que la Caixa, màxima accionista fins ara, va anunciar la seva intenció de vendre's part del paquet accionarial a Edicions 62, que era del 88,91%. Amb aquesta operació, la Caixa conserva un 30%, el mateix percentatge d'accions que tenen Planeta i Enciclopèdia, respectivament. L'altre 10% continuarà en mans de petits accionistes, com estava fins ara. L'operació ha barrat, finalment, altres dues possibilitats: la compra majoritària de 62 per part de Planeta –cosa que hauria impedit Esquerra Republicana, segons algunes informacions– i la compra de 62 per part de RBA, que havia mostrat molt d'interès.

El monopoli dels premis. Atès que es tracta dels tres grups més importants, en volum, de l'edició en català, la majoria dels premis literaris que es convoquen anualment als Països Catalans han caigut sota el control dels grups Planeta i Enciclopèdia.

El Grup 62 aixoplugava fins ara diversos segells editorials (Edicions 62, Empúries, Selecta, Península, El Aleph, Lucièrnaga, Salsa Books i RACC-62), dos dels quals –Edicions 62 i Empúries– editen alguns dels premis més ben remunerats, com el Sant Joan de Caixa Sabadell i el Joanot Martorell de Gandia, però també d'altres més “joves” que han consolidat un prestigi a força de coherència i treball, com el Documenta. Aquests premis quedaran ara sota del control, tan relatiu com la seva participació en les accions, de Planeta i Enciclopèdia Catalana, que ja n'acaparaven uns quants. A més, dins del Grup 62, hi quedaran inclosos els segells del Grup Planeta que publiquen en català, excepte Columna (Planeta en català, Destino i Timun Mas) i els d'Enciclopèdia (Proa és que acumula els premis, però també en formen part Pòrtic i Mina, entre d'altres).

Això implica que el nou Grup 62 i Planeta exerciran, a la pràctica, un monopoli gairebé absolut sobre aquells

certàmens que guien el consumidor cultural –que és com els gestors neoliberals de les editorials-negoci anomenen els lectors–.

El que pugui passar amb els premis no preocupa gaire els escriptors. Sobre aquest punt hi estan d'acord el president de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, Jaume Pérez Montaner, i la presidenta del Centre Català del Pen, Dolors Oller. Tots dos portaveus de les associacions d'escriptors catalans consideren que és més preocupant la concentració empresarial en ella mateixa que les seves conseqüències sobre els certàmens literaris. "Sempre he pensat –diu Dolors Oller– que ens falta una editorial nacional i cada vegada estem més lluny d'aconseguir-la: l'editorial nacional que s'ocupés de les edicions crítiques dels grans noms de la nostra literatura, amb una manera d'editar que no estigués basada en la venda a curt termini sinó en la tasca civilitzadora de bastir la nostra memòria cultural. Però això no sembla una prioritat per als nostres polítics."

Tot i això, plana sobre el futur el perill que s'estengui un únic model de premi literari. Pérez Montaner creu que som més a prop d'aquest risc: "Hi ha el perill que l'únic model de premi siga el dels jurats massa dirigits. Ja s'està convertint en una pràctica generalitzada –amb excepcions molt honoroses– que els premis estiguen massa mediatitzats, no només per les editorials sinó també per les capelletes d'amics."

Per a Pérez Montaner això és negatiu perquè els premis sí que poden complir funcions molt positives: "El premi pot ajudar l'escriptor a viure de la literatura –cosa que pràcticament cap escriptor català pot fer ara mateix–; pot ajudar escriptors que comencen; pot ajudar molt els poetes, ja que els editors són reacis a publicar poesia; i ajuda també a la difusió de les obres."

"Ens falta una editorial nacional que s'ocupe de les edicions crítiques dels grans noms de la literatura catalana", diu Dolors Oller, presidenta del Centre Català del Pen

ELS PRINCIPALS PREMIS de la LITERATURA CATALANA

Premis	Convoca	Dotació (euros)	Editorial
Grup PLANETA			
Ramon Llull	Planeta	60.100	Planeta
Prudenci Bertrana	Fundació PB.	42.100	Columna
Ciutat de Tarragona	Columna	21.000	(Pin i Soler)
Josep Pla	Destino	6.000	Destino
GRUP 62			
Sant Joan	Caixa Sabadell	30.000	Ed. 62
Joanot Martorell	Aj. de Gandia	20.000	Ed. 62
Documenta	Libreria Documenta	7.000	Empúries
ENCICLOPÈDIA CATALANA			
Premi Mallorca	Consell Insular	70.000	Moll / Proa de Narrativa
Sant Jordi	Òmnium Cultural	45.000	Proa
ALTRES			
Ciutat d'Alzira	Ajuntament	18.000	Bromera*
Andròmina	Tres i Quatre	12.000	Tres i quatre (Octubre)
Ciutat d'Elx	Aj. d'Elx	6.000	Tres i quatre

*Bromera té un acord per editar obres del catàleg de Columna, propietat del Grup Planeta

La concentració empresarial, segons Pérez Montaner, "pot conduir a un control encara més gran i a una única direcció que, dissortadament, no sempre és la millor per la literatura catalana."

La conseqüència més concreta és que s'estengui encara més "la tendència que la novel·la tingui al voltant d'unes 250 o 300 pàgines –la majoria d'editors no estan a favor d'editar-la quan passa de les quatre-centes– i segueixca uns condicionaments ideològics establerts pels poders fàctics que, en aquest cas, serien els editors, els crítics i fins i tot, uns pocs escriptors."

Dolors Oller no dona gaire importància als premis –considera que són "una qüestió mundana, molt sotmesa a l'època"– i, a més, té l'esperança que "els segells editorials continuen conservant la seva autonomia". No creu que "algú, una sola persona, ho controlï tot a partir d'ara".

Sí que considera que "des del punt de vista de l'escriptor-jugador, aquesta concentració li restarà possibilitats de joc", però, en tot cas, "això no té con-

seqüències sobre la qualitat literària". Oller considera que és molt més preocupant que "les editorials no tinguin consells assessors que els diguin el que s'ha de publicar i el que no" i encarreguin aquesta feina "a gent molt jove". Creu que les editorials petites editen millor perquè "són els seus directors literaris o els mateixos propietaris els que llegeixen, tenen criteri i seleccionen."

Amb la concentració, les editorials independents que encara publiquen –i convoquen– premis literaris s'ha vist reduïda dràsticament, amb l'única excepció de Tres i Quatre i Bromera –que, de fet, té un acord sòlid amb Columna, del Grup Planeta–.

D'altres editorials com Quaderns Crema o La Magrana (RBA), no aposten pels premis literaris i editen només els guanyadors de certàmens molt especialitzats: Quaderns Crema publica el prestigiós Josep Vallverdú d'Assaig, que atorguen l'Ajuntament i la Diputació de Lleida i l'Institut d'Estudis Ilerdencs, i RBA edita el premi Sent Soví de Literatura Gastronòmica, que convoca la Universitat de Barcelona.

La concentració obre la incògnita de si s'estendrà –o, per contra, s'aturarà– el model Planeta d'atreure cap al castellà escriptors en llengua catalana, com ha passat recentment amb Maria de la Pau Janer o Ferran Torrent, mitjançant l'esquer del Premio Planeta.

Alex Milian